

Õiguskantsler

Teie 21.10.2014 nr

Meie 11.11.2014 nr 7-4/141306/1404669

**Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta
Pöördumisele vastamine**

Lugupeetud

Pöördusite minu poole avaldusega ja tõstasite mõningaid küsimusi Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) vastuse pinnalt.

Asjaolud

08.10.2014 pöördumises soovisite saada koopiat minu 26.02.2014 vastusest AKI-le nr 6-8/121023/1400924. 08.10.2014 edastas minu referent Teile e-kirjaga teabe, kust soovitud seisukoha leida võib.

08.10.2014 teabenõudes märkisite lisaks: „Olen seisukohal, et kui ma olen kord reklaami keelanud, ei pea ma seda taas ja taas uuesti tegema, kui üldtingimusi või e-keskkonda muudetakse.“

21.10.2014 lisaavalduses selgitasite, et esitasite AKI-le pöördumise, milles soovisite teada, kas eKoolilt Teile saabunud vastus on kooskõlas seaduse ja minu 26.02.2014 vastuses nr 6-8/121023/1400924 sisalduvate selgitustega.

Teie sõnul AKI püstitatud küsimustele sisuliselt ei vastanud, vaid piirdus üksnes kehtiva õiguse taasesitamisega.

AKI vastuse pinnalt soovisite minult teada, kas AKI oleks Teile pöördumise alusel pidanud selgituse andma ning juhul kui ei oleks, milline peaks olema märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse § 3 alusel antava selgituse ulatus.

Õiguskantsleri seisukoht

Selgitan kõigepealt enda seisukohta tüüpitingimustes andmesubjekti isikuandmete töötlemise nõusoleku kohta käivat (I) ning seejärel hindan AKI tegevust Teile pöördumisele vastamisel (II).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

I

26.02.2014 vastuses nr 6-8/121023/1400924 ei andnud ma hinnangut konkreetsete krediidasutuste või kindlustusteenuse pakkujate tüüptingimustele, vaid analüüsisin kindlustustegevuse seaduse ja krediidasutuste seaduse konkreetsete sätete kooskõla Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Analüüsi tulemusel ei tuvastanud ma seda, et võimalus võtta andmesubjekti nõusolek isikuandmete töötlemiseks tüüptingimustes oleks põhiseadusvastane.

Eelnevast ei saa välja lugeda seda, et: 1) kõikide kindlustusteenust pakkuvate ettevõtete või krediidasutuste tüüptingimused, milles küsitakse andmesubjekti nõusolekut isikuandmete töötlemiseks, on automaatselt kehtiva õigusega kooskõlas, ja 2) mistahes tüüptingimustes võib küsida andmesubjekti nõusolekut isikuandmete töötlemiseks ning nimetatu on automaatselt kooskõlas kehtiva õigusega.

Nagu ma ka 26.02.2014 vastuses nr 6-8/121023/1400924 selgitasin, peavad selleks, et andmesubjekti nõusolek kehtiks, olema igal juhul täidetud isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 12 lõikes 1 kehtestatud nõuded. Selgitasin, et nõusoleku andmisel peab: „**[---] andmesubjekt [---] saama võimaluse oma tahet eraldi väljendada näiteks ristikese või linnukese märkimisega.**”¹

Lisan, et õiguskantsleril puudub pädevus anda hinnangut eraõiguslike isikute omavahelistele lepingulistele suhetele. Seetõttu ei ole mul võimalik hinnata seda, kas eraõiguslikus suhtes tegutseva konkreetse teenusepakkuja lepingu osaks olevad tüüptingimused on kooskõlas isikuandmete kaitse seaduses sätestatuga või mitte. Selline pädevus on AKI-l ning tsiviilkohtul. Näiteks AKI on mh eKooli teenust andmekaitse aspektist korduvalt ka kontrollinud².

Küsimusele sellest, kas tüüptingimuste muutmisel peab isik uuesti andma nõusoleku või keelduma talle edastada soovitavast reklaamist või mitte, on abstraktsel tasemel keeruline vastata. Ühelt poolt tuleks lähtuda eeldusest, et isiku reklaami kohta käiv tahteavaldus kehtib, st tüüptingimuste muutmine seda kehtetuks ei muuda. Sellest lähtuvalt ei peaks isik uut tahteavaldust esitama. Teisalt aga võib ka leida, et asjakohases (st andmesubjekti isikuandmete töötlemist puudutavas) osas tüüptingimuste muutmisel peab isikul olema veelkord võimalik enda tahet väljendada – talle peab andma veelkord võimaluse otsustada, millises osas ning määras nõustub ta enda isikuandmete töötlemisega.

Kokkuvõtvalt oleneb see, kas isik peab uue tahteavalduse esitama või mitte, suuresti sellest, milles on kokku lepitud. Abstraktselt ei ole minu hinnangul välistatud kumbki variant – kokku võib leppida, et asjakohases osas tüüptingimuste muutmisel peab isik uuesti mh reklaami osas enda tahet väljendama ning kokkuleppe võib sõlmida ka selliselt, et tahet uuesti väljendama ei pea.

Minule teadaolevalt on nt eKooli süsteemis võimalik kasutajal üsna lihtsalt määrata, kas ta soovib: 1) vastavas keskkonnas näha teateid ja reklaami; 2) saada e-postiga eKooli uudiskirja; 3) saada e-posti teel eKooli partnerite teavitusi ja pakkumisi. Nimelt on eKooli kasutajakonto

¹ Õiguskantsleri 26.02.2014 vastus nr 6-8/121023/1400924, lk 1.

² Vt lisaks: <http://www.aki.ee/et/uudised/pressiteated/aki-uuris-ekooli-infosusteemis-isikuandmete-kaitstust> (05.10.2014) ning „Elektrooniliste õppeinfosüsteemide seire (2012-2013)“. Kättesaadav: <http://www.aki.ee/et/seired>.

seadete all võimalik eKooli teenuse kasutajal valida linnukeste märkimisega seda, kas ta soovib, et nt eKooli keskkonna pealehel kuvatakse *bänneritel* reklaami või mitte. Samalaadne võimalus on ka langetada valik e-postile saabuva uudiskirja ja eKooli partnerite pakkumiste ja teavituste osas.

[ ], mõistan Teie muret seoses sellega, et peate pärast mõningaid muudatusi eKooli teenuse pakkumisel võib olla taaskord keelduma mistahes reklaami edastamisest Teie e-posti aadressile või kuvamisest eKooli keskkonnas. Samas leian, et Teil on ka pärast muudatuste tegemist võimalik üsna lihtsa vaevaga keelduda mistahes reklaamist – piisab lihtsalt, kui eemaldada kasutajakonto sätete alt linnukesed vastavatest kastikestest.

II

Leidsite, et AKI ei ole Teie pöördumisele sisuliselt vastanud. Arvasite, et: „[---] ametiasutuse selgitus ei peaks piirduma õigusaktide tsiteerimisega (eriti olukorras, kus selgituse küsija ise konkreetsetele sätetele viitab), vaid see peaks sisaldama ka konkreetsetele näidetele tuginevat hinnangut.“

Nõustun Teiega täielikult selles, et ametiasutuste selgitused peavad olema sisulised ning võimalikult täpselt vastama pöörduja küsimustele. Samas tuleb tähele panna, et asutuste seisukohad ei tohi olla oletuslikud, vaid põhinema konkreetsele analüüsile. Seepärast tulenebki märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse (MSVS) §-st 3 nõue, mille järgi saab asutus anda tasuta selgitusi üksnes tema poolt väljatöötatud õigusaktide, nende eelnõude ja asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta. Teisisõnu saab asutus üldjuhul anda selgitusi mh üksnes enda välja töötatud õigusaktide või tema tegevuse aluseks olevate õigusaktide kohta. Koolitööde AS-i kehtestatud eKooli toimimist reguleerivad lepingud ning tüüptingimused ei ole kindlasti sellised dokumendid, mis kvalifitseeruksid AKI jaoks MSVS §-s 3 sätestatuks.

See loomulikult ei tähenda, et AKI ei võiks anda sisulisi selgitusi ka Teie tõstatatud tüüptingimuste küsimuses – nende selgituste andmise pädevus on AKI-l olemas. Samas saab AKI anda neid selgitusi üksnes pärast seda, kui ta on nimetatud küsimust analüüsinud. Juhul kui AKI seda küsimust (eKooli tüüptingimused ning nende muutmise kaasev) analüüsinud ei ole, pole võimalik ka Teie selgitustaotlusele sisulist vastust anda.

Samas tõusetub loomulikult küsimus sellest, kas AKI oleks pidanud algatama Teie pöördumise alusel järelevalvemenetluse ning hindama eKooli tüüptingimuste muutmise kaasev. AKI-l on järelevalve algatamisel kaalutusõigus – õigus otsustada, kas menetlus algatada või mitte. Teisisõnu ei ole AKI-l iga isikuandmete väärtöötlamise kahtluse korral kohustust alustada menetlust, vaid tuleb otsustada, kas võimalik rikkumine on piisavalt oluline menetluse alustamiseks või mitte jne.³

Kõnealusel juhul ei ilmne, et AKI oleks teinud kaalutusvigu. Siiski leian, et menetlust läbi viimata ning eeldusel, et seda olukorda ei ole AKI ka varasemalt analüüsinud, ei olnud AKI-l Teie pöördumisele võimalik sisulisemat vastust anda. Teisisõnu ei olnud minu hinnangul

³ Vt korrakaitse seaduse § 4 lg 2; samuti nt RKHKo 22.10.2014, nr 3-3-1-42-14, p 12 „Isikul puudub subjektiivne õigus nõuda järelevalvemenetluse algatamist või konkreetse meetme rakendamist kolmanda isiku suhtes, kui pädevus- ja volitusnorm näevad järelevalveorganile ette kaalutusõiguse nii järelevalvemenetluse algatamiseks kui ka järelevalvemeetme rakendamiseks. Puudutatud isik (isik, kelle õigusi võib kolmanda isiku õigusvastane tegevus rikkuda) võib aga nõuda, et järelevalveorgan otsustaks järelevalvemenetluse algatamise või järelevalvemeetme rakendamise küsimuse kaalutusvigadeta, kui järelevalvet sätestav õigusnorm kaitseb ka tema õigushübe.“

võimalik AKI-l anda Teie pöördumisele sisulist vastust asjaolude kohta, mida nad varasema menetluse käigus analüüsinud ei olnud.

Lõpetuseks tahan lisada, et eKooli kasutamine ei ole lapsevanemale kohustuslik. Lapsevanemad võivad otsustada, kas soovivad seda teenust kasutada. Teenuse mitte kasutamine ei jäta neid infosulgu, sest koolil on kohustus eKooli (või mõne sarnase teenuse) mitte kasutamisel vajaminev info (nt hinded) edastada lapsevanemale ka paberkandjal⁴.

Loodan, et minu selgitustest oli Teile abi. Lõpetan Teie avalduse menetlemise.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: Andmekaitse Inspeksioon

Raivo Sults 693 8415
Raivo.Sults@oiguskantsler.ee

---

⁴ Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 55 lg 5 järgi teavitab kool õpilast ja vanemat õpilase hinnetest. Kui õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem ei ole andnud nõusolekut õpilase hinnetest teavitamiseks elektrooniliselt, on kool kohustatud teavitama õpilast ja vanemat õpilase hinnetest paberil vormistatud klassitunnistuse või õpinguraamatu kaudu (PGS § 55 lg 5).